

// NOTAT

Dato: 16.01.07
Versjon fra RTV sist endret januar 2002
Korrigert versjon 15.02.2007

Veiledning for føring av statistikk over sykefravær og fravær ved barns sykdom

Arbeids- og velferdsdirektoratet // Direktør
Postadresse: Postboks 5 St. Olav Plass // 0130 OSLO

Besøksadresse: C J Hambroes plass 2 // 0164 OSLO
Tel: 21 07 00 00 // Fax: 21 07 00 01

www.nav.no

Til arbeidsgiverne

Stortinget vedtok i desember 1990 at enhver arbeidsgiver har plikt å føre statistikk over sykefravær og fravær ved barns sykdom. Bestemmelsen er hjemlet i lov om folketrygd § 25-2. Forskrifter tilknyttet bestemmelsen følger vedlagt. Bakgrunnen for bestemmelsen er myndighetenes ønske om å redusere sykefraværet i norske bedrifter slik det bl.a. går frem av NOU (1990:23) Sykelønnsordningen. Vedlagte veiledning er utarbeidet i samarbeid med bl.a. Sosialdepartementet, Rikstrygdeverket, NHO og LO.

Den enkelte virksomhet har behov for en sykefraværstatistikk for å kunne beregne sine kostnader og for å kunne drive forebyggende og oppfølgende arbeid. Det er arbeidsgiverens ansvar å sørge for at det skjer et systematisk arbeidsmiljø- og sikkerhetsarbeid i bedriften. Som et ledd i dette er det viktig å ha en løpende oversikt over sykefraværet. Utviklingen i sykefraværet vil kunne være en indikator på det samlede arbeidsmiljø. Det antas derfor å være i den enkeltes virksomhets interesse å ha den nødvendige oversikten.

Et eksempel på et skjema som kan brukes, følger vedlagt sammen med veiledningen. Denne bør leses nøye før en starter utfyllingen. Det vedlagte skjemaet viser hvordan minimumskravene kan registreres. De virksomheter som allerede har en mer detaljert statistikk eller en statistikk som er satt opp på en annen måte, kan selvsagt fortsette med denne, men minimumskravene som går fram av retningslinjene, skjema og rettleiding, må oppfylles. For virksomheter som pr. 01.01 i rapporteringsåret hadde mindre enn 20 ansatte og som vil ha vanskeligheter med å oppfylle minimumskravene til registrering, kan det aksepteres at disse pr. kvartal bare teller opp avtalte dagsverk og fravær som skyldes arbeidstakers egen sykdom. Et eksempel på dette følger vedlagt. Dataene er som det går frem av forskrift med veiledning, tenkt brukt innen den enkelte virksomhet. Det er derfor ikke lagt opp til innrapportering av statistikken til Rikstrygdeverket eller annen sentral offentlig innsats i denne omgang.

Oppdatert versjon per januar 2002

I denne oppdaterte versjonen av veiledningen av januar 2002 er det gjort små endringer. Endringene går på definisjonene av sykefravær og beskrivelse av hvilket fravær det er som skal føres. Tidligere versjon inkluderte ikke vikarer og fravær i ferie. Dette er det tatt hensyn til i den nye versjonen. Det er også tatt inn noe på aktive tilfeller og graderte sykepenges. Å føre aktive tilfeller og graderte sykepenges i tabell er fra Rikstrygdeverket side valgfritt. Det er derimot viktig å være klar over at man må omregne graderte sykepenges slik at det gir et riktig fravær.

Kontakt: Utredningsavdelingen, Helseøkonomikontoret

Med hilsen
Rikstrygdeverket

Arild Sundberg
Fung. Trygdedirektør

Hilde Olsen
Avdelingsdirektør

Veiledning for utfylling av statistikkskjema for sykefravær

Registreringsperioden

Er hvert kvartal.

Ansatte som skal omfattes av registreringen

Det skal føres statistikk over alle som har opparbeidet rett til lønn under sykdom. Dette gjelder både faste og midlertidige ansatte.

Avtalte dagsverk

Avtalte dagsverk beregnes ved å gange antall ansatte med antall driftsdager pr. kvartal og stillingsandel. Dersom noen av de ansatte arbeider deltid skal vedkommende bare medregnes med den prosentsats for stillingen som vedkommende har.

Eksempel:

I bedriften arbeider 50 personer heltid og 30 personer i 50 prosent stilling. Antall driftsdager i januar 2002 var 22.

50 personer x 22 x 1,0 (stillingsandel)	= 1 100 dagsverk
30 personer x 22 x 0,5 (stillingsandel)	= 330 dagsverk
<u>Avtalte dagsverk i januar 1991</u>	<u>= 1 430 dagsverk</u>

Fravær i ferie

Fravær i ferie skal kun tas hensyn til hvis arbeidstakeren er syk i ferien og det ytes sykepenges fra arbeidsgiver eller trygdekontor. Ved beregningen av avtalte dagsverk skal perioden vedkommende var syk, ikke føres som ferie, men inkluderes i avtalte dagsverk. Sykefravær i ferien til en ansatt der det ikke ytes sykepenges fra arbeidsgiver eller trygdekontor, skal ikke tas med i avtalte dagsverk, men håndteres som ferie.

Graderte sykmeldinger

Har en arbeidstaker gradert sykefravær må sykefraværsgarden benyttes til å beregne hvor mange sykefraværsdager vedkommende arbeidstaker har. Gradert sykefravær kan registreres i en egen kolonne i registreringsarket, men det er frivillig og opp til hver enkelt virksomhet.

Aktive sykmeldinger

Aktiv sykmelding innebærer at en arbeidstaker som har fysisk kontakt med arbeidsplassen under sykdom, det være seg noen timer og/eller dager, og som mottar sykepenges fra folketrygden. Bakgrunnen for aktiv sykmelding er å opprettholde kontakten mellom den sykemeldte og arbeidsplassen. Den sykemeldte

gis anledning til utprøving av egen arbeidsevne og gradvis tilbakevending til arbeidet.

Det kan være av interesse for en virksomhet å utarbeide en indikator som måler hvor ofte dette tiltaket benyttes i virksomheten. Denne indikatoren kan si noe om i hvor stor grad aktive tiltak er utbredt i virksomheten. Dette fraværet bør også registreres i en egen kolonne i registreringsarket, men det er frivillig og opp til hver enkelt virksomhet.

Antall fraværstilfelle

Hvert fravær telles som ett og bare ett tilfelle og registreres bare i det kvartalet som fraværet starter i.

Antall fraværsdager

Ved deltidstilling (50 %) multipliseres antall fraværsdager med brøken eller prosentsetningen for driftsdager, f.eks. 5 fraværsdager x 50/100 = 2,5 fraværsdager. Dersom en ansatt sin stillingsbrøk varierer, brukes den stillingsbrøken som var gjeldende i lønnsperioden sykdommen inntraff. Er vedkommende person samtidig på gradert sykmelding, skal personene kun regnes som fraværende lik den prosentsetningen graderte sykefravær utgjør. Ved gradert fravær multipliseres antall fraværsdager med hvor mange prosent gradert fravær vedkommende har ved f.eks. 50 prosent gradert og 10 dagers fravær gir 5 dagers fravær. Har en person både deltidstilling og er på graderte sykefravær må disse to prosentene multipliseres sammen for å få riktig antall fraværsdager. Deltidstilling skal omregnes i forhold til stillingsbrøk/andel før fraværet føres i registreringskjemaet.

Eksempel:

- *Stillingsandel*
En person arbeider i en lønnsperiode på 16 dager, 2 hele dager og 2 halve dager pr. uke og har en dag fri pr. uke. Full stilling er 5 hele dager per uke. Vedkommende har m.a.o. en 3/5 stilling og antall sykefraværsdager multipliseres derfor med 3/5.
- *Gradert sykmelding*
Har vedkommende samme stillingsbrøk som over, men samtidig 50 prosent gradert sykefravær må antall sykefraværsdager som ble beregnet over multipliseres 50/100. Dette vil gi riktig antall fraværsdager.

En kombinasjon av stillingsandel og gradert fravær som over gir følgende resultat i fraværsdager: Antall fraværsdager blir da 10 driftsdager x 3/5 x 1/2 % = 3 fraværsdager.

Fraværene registreres i en av de følgende kolonner

1-3 dager - egenmeldt eller legemeldt

Her registreres fravær med varighet fra 1 til og med 3 kalenderdager. Det skilles mellom egenmeldt fravær og fravær som er legemeldt (sykefravær dokumentert av lege). Antall tilfeller og antall fraværsdager føres i den aktuelle kolonnen.

4-16 dager - egenmeldt eller legemeldt

Her registreres fravær med varighet mellom fra 4 til og med 16 kalenderdager. Det skilles også her mellom fravær som er egenmeldt og fravær som er legemeldt. Antall tilfeller og antall fraværsdager føres i den aktuelle kolonnen.

Mer enn 16 dager

Sykefravær som varer lenger enn arbeidsgiverperioden føres her. For sykefravær som har vart over 16 dager, skal samtlige tapte arbeidsdager som faller i dette kvartalet, tas med. Går et fraværstilfelle over to registreringsperioder, føres tilfellet i den første perioden med det antall fraværsdager som faller i denne perioden, mens det i den neste perioden bare føres de fraværsdagene som forekommer i denne perioden.

Herav over 8 uker

Det er ønskelig med en oversikt også over de ekstra lange sykefraværene. Da det kreves legeerklæring ved sykmeldinger over 8 uker. Det vil ikke alltid være mulig med oversikt om et sykefravær vil vare i minst 8 uker ved registreringsperiodens utløp. Det må derfor skje etter registrering på et senere tidspunkt. Når et fravær varer over 8 uker skal tilfellet og antall fraværsdager føres både under kolonne 'I alt' og 'Mer enn 8 uker' (men bare en gang og i den perioden sykefraværet oppsto i).

Eksempler:

N. N. er sykmeldt fra 19.3 til 24.5. 2001 (11 uker):

I 1. kvartal 2001 føres tilfellet under 'Mer enn 16 dager' med antall tapte arbeidsdager i dette kvartalet i kolonnen 'antall fraværsdager'. Ved utløp av 2. kvartal føres antall tapte arbeidsdager i 2. kvartal under 'Mer enn 16 dager' både i kolonnen 'I alt' og 'Mer enn 8 uker'. Samtidig foretas en etterregistrering ved at dette fraværstilfellet også føres i første kvartal under 'Mer enn 8 uker' som ett tilfelle og med det antall tapte arbeidsdager som falt i første kvartal.

En person er sykmeldt i fire uker i et kvartal og har en 50 % stilling

Tilfellet registreres under rubrikken 'Over 16 dager i alt'. Ved 5 dagers uke og sykmelding på 4 uker blir antall fraværsdager $20 \text{ dager} \times 50/100$ (stillingsbrøken) = 10 dager. Disse dagene registreres under 'antall fraværsdager' i rubrikken 'Over 16 dager i alt'. Er vedkommende samtidig på gradert sykefravær på 50 prosent vil antall

registrerte dager bli 5 dager. Eksemplet under avsnittet antall fraværsdager, sier at fraværsbrøken for gradert fravær må multipliseres med antall dager personene er borte fra arbeid.

Registrering av fravær ved barns sykdom

Fravær pga. barns sykdom skal som nevnt registreres særskilt med antall tilfeller og antall fraværsdager. Dersom et fravær går over to registreringsperioder, føres tilfellet og antall dagsverk som beskrevet under sykefravær. Registreringen av fravær ved barns sykdom skjer uavhengig om det er arbeidsgiveren som plikter å betale for fraværet eller trygdekontoret. Fravær pga. barns sykdom skal ikke regnes med som sykefraværsdager.

Registrering av annet fravær (permisjon eller ikke legitimert fravær)

Dette kan være permisjon med eller uten lønn eller ikke legitimert fravær. Bl.a. skal fødselspermisjon føres her. Gravide kvinner har rett til permisjon i 3 uker før fødselen med fødselspenger fra trygdekontoret. Dersom en gravid kvinne er sykmeldt, vil de siste 3 ukene før fødselen bli ansett som fødselspermisjon. Fravær i de siste 3 ukene før fødselen skal derfor ikke føres som sykefravær, men som permisjonsfravær. Fravær som skyldes permisjon eller ikke legitimert fravær skal ikke telles med. Jfr. tabellen siste side.

Beregning av sykefraværet

Sykefraværet skal beregnes i prosent av avtalte dagsverk.

$$\text{Sykefravær i prosent} = \frac{\text{Totalt fravær}}{\text{Mulige dagsverk}} \times 100$$

Eksempel:

En virksomhet har i løpet av et kvartal 250 avtalte dagsverk (arbeidsdager). Antall sykefraværsdager for samme kvartal er 25. Dette gir et sykefravær på 10 % av avtalte dagsverk. Neste kvartal er avtalte dagsverk 270, mens antall sykefraværsdager er 26. Sykefraværet er nå 9,6 % av avtalte dagsverk. Sykefraværet har med andre ord sunket med 4 %. Når året er slutt finner en sykefraværet for året ved å summere antall sykefraværsdager og avtalte dagsverk for hvert av kvartalene, og regner ut prosenten slik som nevnt ovenfor.

Eksempel på registrering for virksomheter med mindre enn 20 ansatte

En virksomhet har ti ansatte, seks arbeider full tid mens fire er ansatt i 50 % stilling.

Avtalte dagsverk pr. kvartal finner en ved å regne sammen antall dager alle ansatte kan være på arbeid i løpet av kvartalet. La oss si at for en person er dette 65 dager. Avtalte dagsverk for virksomheten blir:

6 personer x 65	= 390 dager
4 personer x 65 x 0,5	= 130 dager
<u>Til sammen</u>	<u>= 520 dager</u>

Sykefraværet har i samme kvartal vært 35 dager for de som er i full stilling, mens de deltidsansatte har vært syke i 12 dager. Ved deltidsstilling multipliseres antall dager med prosentsetsen for stillingen, dvs. for de fire deltidsansatte i vårt eksempel blir dette $12 \times 50/100 = 6$ dager.

Sykefraværet målt i prosent av avtalte dagsverk blir da:

$$\frac{(35 + 6)}{520} \times 100 = 7,9 \%$$

Slik gjør en så for hvert kvartal. Sykefraværsprosenten for året finner en ved å summere antall avtalte dagsverk og antall sykefraværsdager fra de enkelte kvartal og foreta regnestykket ovenfor.

Vi ser så på det samme eksempelet som over, men antar nå at det er en av de i heltidsstilling og en i halvstilling har 50 prosent gradert sykefravær hver.

Beregningen for nevneren blir som eksemplet over. Det er i telleren vi får forskjellen. Vi summerer fraværet, men tar hensyn til de som har gradert fravær. Anta at for de med full stilling var 5 av de 35 dagene på 50 prosent gradert fravær.

Full stilling 30 dager fravær, full stilling 5 dager på 50 prosent gradert fravær, det utgjør 2,5 dager. Samlet fravær for de på full stilling blir 32,5 dager.

Samme framgangsmåte for de med 50 prosent stilling. La oss anta at 10 dager var 100 prosent fravær og 2 av dagene var på 50 prosent gradert fravær. To av dagene på 50 prosent gradert omregnes til en dag p.g.a. stillingsandelen (50 prosent stilling) og deretter tar vi hensyn til graden av sykmelding i formelen.

Beregningene blir som følger

$$\frac{30 + (5 \times 0,5) + 5 + (1 \times 0,5)}{520} \times 100 = 7,3 \%$$

Dette gjøres for hvert kvartal. Sykefraværsprosenten for året finner en ved å summere antall avtalte dagsverk og antall sykefraværsdager fra de enkelte kvartal og foreta regnestykket ovenfor.

